XIV-ik évfolyam. 4-ik szám. Kőszeg, 1894. január 28-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer, vasárnapon.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt = 8 korona, félévre 2 frt = 4 korona, negyedévre 1 frt = 2 korona.
Egyes szám ára 10 kr. = 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
WITTINGER ANTAL.
Kiadó és laptulajdonos:
FEIGL GYULA.

Előfizetési pénzek és reclamátiók a kiadótulajdonoshoz, Feigl Gyula nyomdászhoz (városkör 81) intezendők.
Nyilttér sora 40 flr. — Hirdetések nagyság szerint.

NEVELJETEK JELLEMEKET!

A chinaiak nagyon különös emberek. Ámbár művelődésük ősrégi és a természet megfigyelésében értelmük nagyon ki van fejlődve, hivőségök kezdetlegessége nagyon mulattató.

Igy például szentül hiszik, hogy némely állatok nevezetes módon átváltoznak. Hitregéjük szerint az angolnák kigyókká, az egerek denevérekké, a tigrisek czápákká, a héják galambokká változnak át; a fürjből őszkor vakond lesz és tavaszkor ismét visszanyeri madár alakját.

Azonban koránt se szükséges, hogy chinaiak legyünk és hitüket is nélkülözhetjük, anélkül, hogy ily átváltozások lehetőségét kétségbe vonnánk. „Csak markoljatok az emberélet közé!“ Neni létük-e és nem éljük-e meg naponkint czivilizált Európánkban, hogy *oroszlánok bárányokká, nap felé törekvő sasok vakondokká lettek*? Ritkaságok közé tartozik-e az, hogy férfiak ép oly gyorsan és közvetlenül változtatják meg gondolkozásmódjukat vagy jobban mondva azt, mit e helyett fitogtatnak, mint változó időjárásu vidékeken ruháikat szoktuk ismételten változtatni? A történelem említ ugyan szilárd, következetes férfiakat, kiket az eke mellől szólitottak a haza megmentésére, s kik, ha föladatuk sikerült, ismét visszatértek az eke mellé, megelégedve azzal, ha embertársaik nem törődnek velük. Találkozunk a történelemben oly egyénekkel, kik meggyőződésükért kiitták a méregpoharat; bátran léptek a máglyára, kik a durva erő, anyagi hatalom elé, az erényérti szent lelkesedés erejét, az érinthetlen férfiu-méltóság hatalmát állitották, kik számüzetésbe mentek, szükséget és nélkülözést szenvedtek, mert *hasonlóan a fénysugárhoz, nem akartak meghajolni, hanem inkább megtörtek*.

Ilyen fényes jellem *Kossuth Lajos* a nagy számüzött, *kit megtört a kilenczvenegy év terhe, de jellemét nem változtatta még ma sem*.

Ifjukori nemzedék, végy példát e kitünő, fényes jellemtől! Ha egykor Clio itéletét fog tartani a jelenkori nemzedékre, *fog ugyan találni nagyon sokféle erényt, de valódit nem*.

Hü, áldozatkész szülők és gyermekek vagyunk, alapitunk mindenféle jótékony intézetet, fölfedezéseket teszünk, találmányokkal gazdagitjuk a világot és határozottan haladunk elő életmódunk finomitásában; de mindezek mellett mégis elvesztjük lényünk velejét, *mert cselekvésünk indító oka csakis a vágy apróbb rétegeiben rejlik*.

Létünk kellemessége, a jelenkor fogalma szerint, ez az mi után mindenki törekszik, e bálványnak áldozunk és mivel ehhez pénz az egyedüli eszköz, azért hajhászsza ezt minden ember. Ezért homályosodik el a jogérti érzelem, ezért tünedeznek a magasztos eszmények, ezért leszünk közönyösekké minden iránt, a mi nemes. Ezért cseréljük el könnyü szivvel a *becsjelet a becsületért, ezért arat a siker*, nem törődve azzal, hogy mily uton, módon lett elérve, elismerést és csodálkozást. Azonban — a tiszta emberiség minden csecsemővel ujjászületik, amiért is ivadékainknak tehetségünk szerint ajánljuk azt, mi egykor valóban boldogithatja őket és ez: hogy *jellemekké neveljük*. A jellem ama tulajdonságoknak mitől se akadályozható, hamisitatlan kifejezése, melyek az egyéniség lényegét képezik. Mihelyt e tulajdonságok ingadoznak, változók, tehát az illető egyén jellemtelen, oly jelzés, mit senki se akar magára vagy gyermekeire alkalmaztatni; pedig az, mit e szóval jelzünk, igen gyakran előfordul.

Ennek okai nem a korszellemben rejlenek, mit a fönnebbiekből könnyen következtetnék: csak a nevelés-hibák következményei, melyek növekedve erősbödnek. E hibák meg vannak a családban, főként a *társadalmi intézményekben*, végre pedig az iskolában.

Gyönge engedékenység a gyermekek szeszélyei ellenében, különösen akkor, midőn e szeszélyek később életszakhoz tartozó elvek elölegezését illetik; az eszközök eltévesztése, melyeket bátoritásra, jutalomra vagy büntetésre használnak; a következetesség hiánya engedésben vagy tiltásban; eleve jelzett következések teljesitése, legyenek bár kellemes vagy kellemetlen természetüek; a kisebb és nagyobb fájdalmak, sőt kényelmetlenségek elleni félelem zabolázása, ezek azok a balfogások, melyeket családokban elkövetnek, még pedig főleg a tulságosan *gyöngéd anyák*, kiknek gyengesége néha annyira megy, hogy a gyermek szövetségesévé válik, hogy az elkövetett hibát a haragos apa előtt elpalástolják.

Társadalmi viszonyainkban is igen sok csira rejlik, melyek alatt az *illemszerü hazugság* nyilvánul. Ki ne látta volna a szigoru igazságra nevelt gyermek bámuló arczát, midőn szüleit vagy nevelőt vagy másokat, kikre áhitatos tisztelettel tekint, az első hazugságon kapta, melyet kiejteni senki se tartozkodik, mert tekintettel kell lenni az idegen iránt? A gyermeket, ki ennek tanuja volt, egyelőre tekintetbe se veszik és hogy a hibát utólag helyrehozzák, szépitgető és mentegető nyiatkozatot tesznek. A gyermek ezzel ugyan *föl lesz világositva*, de kétlem, hogy ezzel *jobb*, erkölcsileg nemesebb lett; de mindenesetre be lett vezetve a kölcsönös ámitásnak előtte mostanig ismeretlen terére, mely jelen korunk beteges vonása.

Végre az iskola, vagy jobban mondva a tanitás befolyása emlitendő, melyet a jellemre gyakorol. Az iskolának, természetszerüen, inkább terjedő mint mélyedő hatása van. Kell, hogy általános tanitási czélt tüzzön ki, kell, hogy általánosan

TÁRCZA.

Egy hónap Tromsö szigetén.

(2)

Visszajövőben a Bourbon herczeg és kisérete kocsikázott el mellettem a Norvegiában divó sajátságos kis atliganszerü *cariol*-okban. Ezek a *cariol*-ok kétkerekűek, egyfogatuak és legtöbbnyire egy személynek adnak csak helyet. Az ülés papucsforma, felhajtott vége a támla, mely mögé a málha számára egy kis deszkalap van erősitve. Az utazó ugy ül rajtuk, hogy lábait kinyujtja, akár az ügető versenyeken használatos kocsikon. A kis, zömök, erős izomzatu hegyi ló két kocsirúd közé van fogva, melyek vége erős bőrnyaklóhoz szolgál. A gyeplő sokszor csak erősebb kötél. Kocsis nincsen, az utas maga hajt, kénytelen a hajtással, mert a kocsitulajdonos legfölebb kis fiut vagy leánykát ad velünk az utra, a ki a málbára vagy annak hijján a málhatartó deszkára kuczorodik. Van még egy más faju elterjedt kocsi is, a *stolkjärre*, mely főleg Svédhonban divik, de Norvegiában is többfelé használatos. Ennél az ülés a kocsirudakra 45°-nyi szögben erősitett ruganyos deszkalap vagy két erős lécz végére van erősitve, s ezalatt ládikaforma hely marad a podgyász számára, mely mögött a kisérő kis fiu talál helyet. Kerékkötő a kocsikon nincsen, a zökkenéseket enyhitő kocsitollak is legfölebb a *cariol*-okon vannak néha, s igy a rajtuk való utazás, főleg rossz időben, éppen nem valami kellemes. Még a bizonyos tekintetben tökéletesebb magánfogatok is ilyen cariol-szerkezetüek igen sok helyen, s csak annyiból kényelmesebbek, hogy ülésük tágabb, puhább, sokszor bársonyból való.

Helyén lesz itt arról a sajátságos előfogatszerü norvég intézményről is megemlékezni, mely az egész országban, tulajdonképpen egész Skandináviában, a közlekedés könnyitése tekintetében fenn áll. Ez a „*skydsintézmény*“ (olv. schüss). Norvégiában, hol nagy területeken, mint északon vasut nincsen, a tovább jutás csakis kocsikon vagy hajón történhetik. Igen világos tehát, hogy az utas e lakosságra van utalva, illetve egyes kis telepek lovaira, s ha bizonyos állami kötelezettség a lakókat a közlekedés dolgában nem terhelné, a jövőmenő idegen teljesen az ő kényüknek volna kiszolgáltatva s esetleg utját nem is folytathatná vagy a fuvart méreg drágán tartoznék megfizetni. Ennek elejét vette az állam s egymástól bizonyos 10—25 km. távolban eső helyekre a fuvarállitás kötelezettségét rótta, a hol tehát meghatározott fuvarbérszabályzat szerint mindig számithatunk készen tartott lovakra, kocsikra. Ilyen állomások „*Skydsstationer*“ kétfélék: biztos állomások „*faste Stationer*“, főközlekedési vonalok táján, a hol a fogatok rövid idő alatt rendelkezésre állittatnak; és előre kijelölendő állomások „*Tilsigelsesstationer*“ kevésbé látogatott vidékeken, hol a kocsikat jóval előre meg kell rendelni, mert az ott élő lakók, habár fuvarozni tartoznak is, lovaikat kéznél tartani nem kötelesek. A „*Skyds stationer*“-en mindig van „*Stationholder*“ vagy „*Skyds Skaffer*“ a biztos állomásokat értve, a ki a fuvart állitja, az ő háza rendes vendéglő vagy szálló jellegével is bir. Legtöbbnyire „*Stolkjaerre*“-t vagy *Cariol*-t kaphatni csak az utazásra; egy fogatut, egy vagy két ülésüt. A kocsival megy mindig a „*Skydsgut*“ vagyis a kocsis gyanánt szereplő fiucska vagy lányka, a ki azután a következő állomásról, melynél tovább a a Skyd-kaffer nem tartozik fuvart adni, visszahozza a kocsit gazdájának.

A fjordok, tavak mentén „*Vand- vagy Baadskyds*“ tartják fenn a forgalmat, vagyis bizonyos helységek lakói a vizen át utazókat kis bajókon, négy, hat, nyolcz evedzős csónakokon tartoznak tovább szállitani.

Mennyire fölötte áll a „Cariolnak“ egy bécsi vagy budapesti „fiakkeros“ fogata! mégis a szerény norvég kocsikon való utazásnak sajátlagos érdeke van.

Junius 21-én.

Reggeli után a sziget déli része felé sétáltam. A tiszta égről melegen tüzött a nap. Utam a tengerparton vitt, mely erre köves, sziklás, egyes helyeken gyepes, alacsony nyiresekkel füzes bokros részek váltakoznak. Néhány alig pár □ meter nagy szirtes szigetke is látszik a part mellett, a dagály elkapta róluk a tengervizet. A város végén kisebb-nagyobb távolban csak néhány halászkunyhó van még, környékünkön a lapos sziklákon sánczkosátformán felrakva száradnak a kétfelé hasitott tökehalak. E halrakások tetején kis fa deszkatetők vannak, hogy az esővíz ne ártson nekik, vagy pedig nagy kövek, hogy a szél meg ne bolygathassa. Rendesen néhány pózna is áll köztük, melyekről egy-egy nagyobb sirály teteme csüng le s kalimpál a szélben. Nálunk varjut kötnek ki a mákos föld fölé, hogy a verebek meg ne dézsmálják a magot, itt sirályt lógatnak madárijesztőül, hogy a szürke varjak és a holló, mely különben gyakorta torkoskodnék a bőjti eledelből, elijedjen tőle. A tengerparttól felhágó domboldalt nyir erdő boritja, kertek és nyaralók mosolyognak ki a fák sürüjéből. Minden birtokrész, azon erdőrészek is, melyek magán tulajdont képeznek, kő- vagy palánk keritéssel vannak elkülönitve. Közut alig van, a legtöbb egy-egy nyaralónál vagy kertajtónál végződik. Helyenként kis források bugyognak a rétszerü gyepből vagy folyó folyik a tengerfelé s elmocsarasitja a talajt.

érvényes kérvényeket hozzon, mivel pedig szem előtt kell tartania a középmértéket, se a színvonal fölött, se alatta nem terjedhet el. Egyenlősitenie, általánositania kell és véletlen játékra biznia, az egyesek sajátságait, egyéniségeit. Ekként könnyen megeshetik, hogy kitünő tanitvány gyönge jellem legyen; sőt az az eset is képzelhető, hogy a tanulónak elsőrendüsége okozza a feddésre méltó jellem képzését; mert ha több tanitó a legkülönnemübb követelő ekkel áll elő a fiu irányában és nem képes arra, hogy mindegyiket egyaránt teljesitse, csakis két eset képzelhető; a fiuban vagy rendkivüli és sokoldalu tehetség rejlik, vagy pedig tanitóinak megelégedését egyéni természetének végképeni lemondása árán szerzi meg, mindenkihez alkalmazkodni igyekszik és minden órában másnak kell lennie, mint a minő. Ha már most ehhez még az is járul, hogy az oktatás inkább elható és tudást halmozó, mint serkentő és képző, ugy, hogy csupán a főt veszi igénybe, a szivet pedig érintetlenül hagyja, ugy minden oda működik, hogy a jónak igérkező jellem tönkre menjen.

Mártonffy Imre.

A mult hétfői választás.

Megesett ez is: a városi képviselők választása. A hevenyében alakult két párt szivós kitartással küzdött, bár nem volt szükség a mérkőzésre. Akik az egyességet nem fogadták el, akik nem akarták, hogy a *viribus unitis* jusson érvényre, — azoknak ma inkább van okuk megbánni tanusitott mereveségüket, mint a másik félnek az ő tiszta szándékát.

De mi is a története ennek az egész választásnak? Ime adjuk lehetőleg hü képét.

Mikor a választást a szokott módon kitüzték, elsőben a városi tisztviselők tábora alakult meg 2—3 más szövetséges taggal és kezdetben várakozó állást foglalt el. Nem hiába, mert csakhamar mások is számoltak a körülményekkel és némi irányt kivántak szabni a megejtendő választásnak. Ezért *Kőszeghy* József, a kinek tevékenységét a közügyek körül ma már nem lehet kétségbe vonni, közeledést, majd meg egyességet kisérlett meg, mely azonban a tulsó részen álló egyesek merev magatartásán hajótörést szenvedett. Ekkor szervezkedett az uj párt *Szovják* Hugóval az élén. Kimondta ez, sőt ki is irta, hogy egy erős képviselő-testületet akar alakitani, mely nem egyesek kénye-kedvétől függjön, hanem a város jól felfogott érdekében rendkivüli tevékenységet fejtsen ki. Kijelölte embereit és ajánlatba hozta a választóknál a következő lisztát: Városi képviselők: Benedek Ernő, Draskovits Imre, Ecker Károly, Freyberger Sándor, Freyler Lajos, Gyömörey Antal, Karner Gusztáv, Martinkovits Mátyás, Mohr Vilmos, Möszl Lajos, Róth Sándor, Schmidt Mihály, Steierlein Gábor, Terplán Kornél, Vöröss Zsigmond, Waisbecker Ede, Wittinger Antal. Póttagok: Fischer Ferencz, Kluge János, Groszinger Ferencz, Kübu Lajos, Maitz József 405. hsz., Kuntner Ferencz. — Csak e liszta megjelenése után állitotta össze az eddigi uralkodó párt is a maga lisztáját, melyen a következők állottak: Városi képviselők: Draskovits Imre, Freb Altons, Horváth György, Jagits Antal, Karner Mór, Korchmáros Menyhért, Kuntner Ferencz, Lauringer János, Mayer Gyula, Möszl Lajos, Pados Gábor, Schiefer György, Schönbauer János, Schmidt Mihály, Schwahofer János (gyöngyösutczai), Sziklai János, Tangl Ferencz (svábfalui). Póttagok: Reymeier András, Deutsch Dávid, Gruber Adolf, Wölfel Károly, Isovits József.

Az e lisztával elégedetlen iparosok, számszerint vagy 50-en, vasárnap d. e. 10 órakor értekezletet tartottak és két nevet, a Korchmáros Menyhért- és Pados Gáborét, törölve, ezek helyett fölvették még a szintén az ellenzéken jelölt Gyömörey Antalt és Vöröss Zsigmondot és csak igy támogatták az anyapártot. Az igy alakult három tábor azután tovább verbuválta embereit és készült a harczra.

Hétfőn reggel kilencz órakor vette kezdetét a szavazás. A választást vezető *Weöröss* István mellett a városház nagy termében az uralkodó párt részéről *Stúr* Lajos és *Sziklai* János, az ellenzék részéről *Szovják* Hugó és Steierlein Gábor foglaltak helyet, mint bizalmi férfiak. Künn a generálisok intézték a mozdulatokat, előre tolva első sorban az előcsapatokat. Igy mindjárt az ellenségeskedések megkezdésénél az uralkodó párt részéről a svábfaluiak rukkoltak előre, ezek ellensulyozására pedig az ellenfél részéről egy csapat városi polgárőrség. A szerencse elejénte a mostani regimének látszott kedvezni, de már ugy 10 óra felé fordult a koczka. Felülkerekedett a polgári őrség nagy csapata és megállotta helyét mindvégig. Délután pont négy órakor lefuvattak és nyomban hozzáfogtak munkájokhoz a döntnökök. Esti 7 óra lett, mire az eredményt kihirdethették. Leadtak 361 szavazatot, melyből legtöbbet, 360-at, a mindkét részen jelölt Draskovits Imre kapott; majdnem ugyanannyit kapott még a szintén mindkét részen jelölt Möszl Lajos (348-at) és Schmidt Mihály (343-at). A többi szavazat ekként oszlott meg: Gyömörey Antal 245, Vöröss Zsigmond 231, Freyler Lajos és Martinkovits Mátyás 195, Mohr Vilmos 192, Waisbecker Ede 190, Terplán Kornél 188, Róth Sándor 187, Steierlein Gábor 186, Benedek Ernő 183, Ecker Károly és Freyberger Sándor 182, Lauringer János 182, Schiefer György 180 szavazatot kapott és lett városi képviselővé, e két utóbbi a másik fél lisztájáról került a megválasztottak sorába, mivel a győztesek lisztáju álló Wittinger Antal 177, Karner Gusztáv pedig csak 166 voksot kapott.

A póttagok e részről teljesen keresztültörtek. Elseje Kühn Lajos lett.

A többi képviselő-jelölteknek ekként jutott a beadott szavazatokból: Karner Mór 179, Horváth György 176, Schönbauer János 175, Mayer Gyula és Freh Alfons 172, Tangl Ferencz 171, Kuntner Ferencz és Jagits Antal 169, Sziklai János 167, Schwahofer János 166, Korchmáros Menyhért 145, Pados Gábor 132.

Levelezés.

Szombathelyen, 1894. január 27-én.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Azon a ponton vagyunk, hogy nem sokára egy disz követség megy föl, mely arra fogja kérni a jó kőszegieket, hogy legyenek szivesek egy becsületes éjszaki szelet küldeni hozzánk, mert csak az lesz képes megszüntetni a nagy mértékben elharapódzott influenzát. Ez azonban csak az egyik ok. A másik — állitólag — még lélekbe járóbb és szoros viszonyban van a sportnak avval a fajtájával, a melyet szakértők véleménye szerint hasznunkra csupán csak a téli időszakban lehet üzni, tudniillik a korcsolyázással. A korcsolyázók szerint ugyan is nekik még sokkal nagyobb szükségük van az éjszaki szélre, mert őket a mostani állapot foglalkozásukban akadályozza, holott az influenzás betegek — a kiknek a dolga tudvalevőleg a nyögés — ezt éppen nem mondhatják, mert hát nyögni — az ő állitásuk szerint — déli szél mellett is éppen olyan pompásan lehet, mint az éjszaki mellett. Különben is — ismét csak az ő állitásuk szerint — meggyógyulni szt-György nap után is még lehet, ha valaki nagyon akar, holott nincs olyan éjszaki szél, mely a korcsolya-pályát szt-György nap után használható állapotba tudná helyezni.

Érvelésünk nem is alaptalan, csak az a bökkenő, hogy az argumentum ebben az esetben, ha még olyan alapos is, nem használ semmit. Különben már arról is beszéltek, hogy hiszen van nekünk ott fönn az éjszaki sark körül egy közös országunk, hol még nyáron is van jégpálya, oda fognak menni korcsolyázni, vagy a legrosszabb esetben jeget szállitó vasuti részvénytársaságot alakitanak, ami nem is egészen utolsó üzlet volna, tekintettel arra a körülményre, hogy versenytárs nélkül állanának.

De hagyjuk a sport ügyet a vele foglalkozóknak, mert még szemünkre találják vetni, hogy a sportsmanek feje nekünk faj. Beszéljünk inkább másról. Beszéljünk a városi képviselők választásáról, mert azt ugy is bölcsen méltóztatik tudni, hogy az alkotmány legrégibb hazájában, a magyarok között, a legigénytelenebb választás sem eshetik meg holmi csete-paté nélkül. Hogyan is mondja a költő?

„Rajta tehát, üssük, verjük, taszigáljuk el egymást.
Gyomrozkodva igyunk, lármázzunk, mert a szabadság
Száp, ha magát olykor hős tettekben kimutatja."

A mi választásunk se mulhatott el egy kis összeütközés nélkül. Két tulbuzgó kortes ugyanis nem respectálva a hivatalosan megállapitott demarcationális vonalat, egyik a másiknak territoriumára csapott prédáért. Az ellenfel azonban ébren volt, s a jogsértőt tetten kapta. A kósza hir szerint a folytatás a járásbiró hivatalos helyiségében következik.

Ugy látszik, hogy az ujonnan megnyitott utczákban a tavaszszal nagy arányokban indul meg az épitkezés. Legalább erre enged következtetni az a körülmény, hogy a téglagyáraknak minden készitménye le van foglalva, s hogy a már meglevő három körkemenczés gyár mellé a tavaszszal még másik kettőt épitenek. Az egyiket Wälder Alajos épitő mester az Oladba vezető gyalogut mellett, a kenderes kerti dülőben; a másikat pedig Faludi Izidor a Bagolyvár háta mögött, a nárai ut mellé.

Referens

HIREK.

— **Eljegyzés.** *Schwarz* Marcsa kisasszonyt, özvegy Schwarz Pálné leányát e hó 25-én eljegyezte *Schmidt* Károly cs. és k. csendőrhadnagy.

— **Tüzérség Kőszegre.** A *Vasmegyei Lapok* arról értesül, hogy az eredetileg Sopronban elhelyeztetni tervezett tüzérezred állandó állomás helyeül Kőszeg volna kiszemelve. A nevezett lap szerint egy katonai bizottság már a férőhelyeket tanulmányozza, melyek elégségesek lesznek, ha a most itt elhelyezett gyalogság a szombathelyi gyaloglaktanyát elfoglalhatja.

Ilyen helyeken, törpe növésben élődik a *borostyán levelü füz* — Salix pentandra — meg a *kecske füz* — Salix caprea —, melyek a 70° 37' ész. szé esseégig lor ulnak elő, de csak bokornagyságot érnek. A rét zöldjét elsárgitja az üden viritó *mocsári gólyahir* — Caltha palustris — a köves de nedves helyeken a *sárga szattyú* — Tussilago farfara — virit, a rét szárazabbján pedig a *pitypang* — Taraxacum officinale. — A nyiresből lehangzik a *fenyves rigó* — Turdus pilaris — caerregése, gyakran lehet a *kis zsezsét* — Acanthis linaria, — az erdő szélen kiszáll a rétre a *boros rigó* — Turdisiliacus, — a fa sudár tetején felénk mutatja aranysárga begyet a *sárga billegetlő* itt honos szürkefekete fejü fajtája — Motacilla flava var. cinereocapilla Sav. — a füzesekben a kis *zöldes füzikék* — Ficedula trochilus és rufe. — bogarásznak, az erdőalját ugy a száraz, köves területet *hangafélék*, különösen a közönséges *hanga* — Erica vulgaris — borijják, sürü bokrocskáiból *st, sit, st,* hangot adva, — alkalmasint feszketájától — szál fel a *réti pipiske* — Anthus pratensis — s eltünik a légben. A mi közönséges madaraink a holló, szarka és szürke varju sokszor szem elé jönnek, ezek itt is ugyanazok a proletárok, mint máshol.

A tengeren élénk hajójárás közt kis ladikok, vitorlások, gőzösök szántják a viztükröt. Nyomukban jár a *tengeri sirály* — Larus marinus, — *ezüstös sirály* — Larus argentatus — és legszámosabban a *ló sirály* — Larus canus.

Déli ½1 óra volt, mikor haza érkeztem. Vasárnap lévén, a boltok mint zárva vannak, minden munka szünetelt, még a pékek sem sütöttek friss zsemlyét. A vallásos norvégeknek a templomlátogatás képezi ma fő dolgukat.

Szobánk fölött van a vendéglő terme s folyton lehallatszik az estére készülő szinielőadás próbáját kisérő zongora és ének. Alig hittem füleimnek! A *„Czigánybáró"* zenéje szól, ismert ütemek; most meg valami meg ismeretesebb . . egy csárdás. Norvég kezek alatt csárdás?! Éppen csak reá ismertem a „gyorsra", ugy kivetkőztették formájából, de azért jól eső örömmel hallgattuk.

Délután a muzeumot tekintettük meg. Emeletes házban van elhelyezve az érdekes gyüjtemény, tulajdonképpen azonban csakis az első emeletet és szobákat képező padlásrészt töltik ki a tárlatok, mert a földszintén a baptista hivők tartják vallási összejöveteleiket. Az emeleten vannak a természetrajzi tárgyak, mig a padlásrészt a néprajzi anyag foglalja el. A muzeum jellege localis érdekü, de kiterjeszkedik az egész sarkköri természetre és néprajzra, azért szerfölött érdekes. A muzeum 1870-ben magánvagyonból nyerte létét, de most az állam is évi subventióval derekasan támogatja. Az intézet vezetése igazgatóság alatt áll és két őr — konservator — felügyelete alatt, a kik buzgósággal, testestül, lelkestül hivatásuknak élve, a tudomány szövétnekét itt a 69° 38' ész. szél. körében lobogtatják. Van a muzeumnak kézi könyvtára, sőt 1878-tól *„Tromsö Museums Aarhefter"* czimen külön füzeteket is ad ki, mely a világ legészakibb tudományos folyóirata.

Az első teremben növények, fák vannak elhelyezve, a második nagy teremben halak és emlősök, a harmadik és negyedikben madarak, csigák, kagylók, korallok, algák, azután az ásványok. Lepkék és rovarok fiókos szekrénykékben az egyes termekben oszolnak meg. Az emlősök közt szép példány bálnafélék, fókák, rozmárok — kitömve és csontvázban — két db. lemming érdekelnek; a halak közt pedig hamarosan leköti figyelmünket egy kitömött *hering király* — Regalecus Banksü vagy Gymnetrus Hawkenii — ez a hosszú, két-három metert is érő sajátságos szijjalakú hal, melynek életmódjáról, fejlődési meneteről, mivel a tenger nagy mélységeiben él, alig tudunk valamit. Nevénél fogva azt hinnők, hogy a heringgel valami rokonságban áll, valósággal azonban nincs sok köze hozzá. A norvég halászság ugy regélte, hogy a hering rajok vezetője, innét ragadt reá a *„Sildeking"* vagyis hering király épp ugy, mint a németeknél a harisra *„Wachtelkönig"*, azt tartván róla a néphit, hogy a vándorló fürjeket ő vezeti utjokban. Teste angolna forma, csakhogy lapos; hátán sugaras szárny hosszú tüskés tarajként fut végig; fejének taraja hártya nélkül való, a sugarak itt igen hosszuak és bóbitás sisak formát képeznek. Nyaka alatt a szárnyak két hosszú tüskévé keskenyednek. Szine ezüstös fehér, sötétebb keresztsávokkal, a szárnyak, narancssárgák. Bőre porczogós pénzü, a pénzek kicsinyek, a nagyobbak mint két oldalon négy sorban egész test hosszában élszerüen emelkednek ki. A madárgyüjtemény tanulságos képet nyujt észak szárnyas világáról s a környékbeli vagy Finnmarkenből származó példányokon kivül, a Spitzbergák faunájából is több nevezetes példányt bir. A nevezetesebb példányokat következőkben sorolom elő:

Plectrophanes nivalis és lapponica; Budytes flava var.

— **Emlék a háziasszonynak.** A szász király, ki a elmult hadgyakorlatok alatt tudvalevőleg *Korchmáros* Menyhért fapiaczi házában volt elszállásolva és távozásakor kedves háziasszonyának emléktárgyat igért, a napokban nagy alaku arczképét küldte meg a szeretetre méltó urhölgynek. A kép diszes aranykeretbe foglalva a király sajátkezü névaláirását is feltünteti ez egy szóban: *Albert.*

— **Bortermelők ügye.** A bormérési engedély kinyerése, illetőleg annak a viszonyainknak megfelelő rendezése ügyében az érdekeltek egy képviselője a hét vége felé meghivásra Budapestre megy, hol országos képviselőnk közvetitése folytán a pénzügyminiszteriumban tárgyalások lesznek.

— **A turisták mulatsága** iránt, mely február hó 1-én lesz, nagy érdeklődés mutatkozik a közönség minden rétegében. Hogy is ne, mikor ők szokták rendezni a legkedélyesebb estélyeket. A szétküldött beléptijegyekből csak nagyon kevés kerül vissza, ami fényes bizonyitéka a nagy közönségnek a turistaügy iránti jóindulatának. De ez nem elég. A mulatságon is meg kell jelenni, még pedig a lehető legegyszerübb toilettben, már csak azért is, hogy ezzel bebizonyitva legyen, hogy egy jó, kedélyes mulatsághoz nem a drága ruha a főkellék. De különben is igen érdekes látvány lesz otta fenyveserdővé átalakitott nagy terem, melyet ne mulaszszon el senki megtekinteni. A ki megjelenik épp oly szabadon és kellemesen fogja magát érezni mint egy erdőben; hogyne! mikor még szép élővirágokban sem lesz hiány. Egy családjegy ára csak 2 frt. Az esetleges tisztajövedelem az ó-házi emléképitmény javára lesz forditva.

— **Gyászrovat.** *Bottfy* Vilmos nyugalmazott városi pénztáros hosszabb és kinteljes betegség után e hó 21-én örök nyugalomra tért. Évek hosszu során át hiven és becsülettel szolgálta a várost mint ellenőr majd mint pénztáros, s mikor 1891-ben pihenésre vágyott, a város képviselő-testülete évi kegydijat biztositott számára. Nem sokáig élvezhette. Kimerülve a munkától, nem sokára gyengélkedni kezdett, s hónapokon át szenvedett, de sokat, mig végre a halál megkönyörült rajta. Kedden délután 4 órakor temették impozáns részvét mellett. Az e haláleset alkalmával kiadott párte következőleg hangzik: Bottfy Vilmosné, született Graf Maria, Bottfy Vilmos, Bottfy Vilmosné, szül. Békessy Flóra és Bottfy Károly a maguk és az összes rokonság nevében keseredett szivvel jelentik szeretett férjének, illetőleg atyjának, ipának és testvérjének, *Bottfy Vilmos*-nak, szab. kir. Kőszeg városának nyugalmazott pénztárnokának f. évi január hó 21-én d. u. 4 órakor a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 72. évében történt gyászos kimultát. A boldogult hült tetemei f. évi január hó 23-án délután 4 órakor fognak a helybeli sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szt-mise-áldozat pedig f. hó 24 én délelőtt 9 órakor fog az itteni kath. plébánia-templomban a Mindenhatónak bemutattatni. Kőszeg, 1894. január hó 21-én. Béke hamvaira!

E hó 24-én elhunyt *Terplán* Kornél albiró neje, született *Wohlmuth* Emma, kinek hült tetemeit e hó 26-án d. u. 3 órakor nagy közönség részvétele mellett a helybeli temetőbe kisérték, innen pedig a rohonczi ág. ev. temetőbe szállitották át. A családi gyászjelentés igy szól: Terplán Kornél saját és gyermekei Frida, Dora, Elsa és Kornél nevében szomorodott szivvel jelenti felejthetetlen neje, illetve édesanyjuk *Terplán* szül. *Wohlmuth Emmának* f. évi január hó 24-én ejjeli 10 órakor élete 41. évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei f. hó 26-án délután 3 órakor fognak a városkör 412. számu házban beszenteltetni, a helybeli sirkertbe kisértetni, és innen a rohonczi ev. sirkertbe átszállittatni és ott f. hó 27-én d. e. 10 órakor örök nyugalomra tétetni. Kőszeg, 1894. január hó 25-én. Áldás és béke hamvaira!

— **Meghiusult csalás.** *Molnár* Pál kegyesrendi tanár, földink neve alatt Budapesten valaki csalást akart elkövetni, mely szerencsére meghiusult. Unterreiner belvárosi kereskedőhöz a minap egy hordár a tanár ur neve aláirásával zárt levelet vitt, melyben ez 15 frtot kér tőle kölcsön azzal a megjegyzéssel, hogy erről fiának, aki éppen az ő osztályába jár, ne szóljon semmit, s hogy a pénzt a levél kézbesitőjétől küldje. Unterreiner a válaszra váró hordárt elbocsátotta, de a pénzt a maga szolgájától küldte el a tanárnak, akit, a mint az képzelhető is, a különös ajándék nagyon meglepett. Azonnal elment tehát Unterreinerhez, s kérdőre vonta, hogy mit akar a 15 frttal. Unterreiner megmutatta a levelet, melyet kapott s kitünt, hogy az hamisitás. A levél irója, ugy látszik, valahol Unterreiner lakása közelében várakozott a válaszra, de nem kapván meg, odébb állott.

— **A kik nem okulnak.** A helybeli iparosok egy részén ugylátszik fogott az a jó tanács, hogy tanonczokul csak olyan ifjakat vegyenek fel, a kik az elemi ismereteknek legalább részben birtokában vannak; ellenben egy másik része még most is nem nagyon válogatós a felfogadandó ifjakban, mert különben nem gyarapódnék az ABC-vel ellenséges lábon állók száma, mely soha sem lesz diszére a tisztes iparnak.

— **A tegnapi bál.** A *kereskedelmi kör* által tegnap a bálházban rendezett *diszes és jelmezes bál* sikerben minden várakozást felülmult. Tömérdek látogatója volt és igen érdekes jelmezes alakok tarkitották, elenkitették a termeket. Kimeritő tudósitást a bál lefolyásáról lapunk jövő számában hozunk.

— **Hirdetmény.** Kiss Emil Szilágyvármegye aljegyzője az „állami kötelező állatbiztositás" tárgyában irt s az országos magyar gazdasági egyesület által első helyen dicséretre méltatott szakmunkájára előfizetést hirdet. Midőn e körülményre az érdekelt gazdakörök figyelmét ezennel felhivjuk, megjegyezzük, hogy előfizetéseket f. é. február hó 15-ig kamaránk is kész közvetiteni. A mű 7–8 ivnyi terjedelemben márczius hó elején fog megjelenni. — Ára 80 kr. Sopron, 1894. január hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** Folyó évi május hóban Milanóban nemzeti bor- és olivaolaj és ezzel kapcsolatban nemzetközi bor és olajsajtoló gépkiállitás fog rendeztetni. Miről az érdekelt köröket oly megjegyzéssel értesitjük, hogy e kiállitásra vonatkozó bővebb folvilágositások hivatalos helyiségünkben nyerhetők. A bejelentési határidő f. é. január hó 31-én jár le. Sopron, 1894. január hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

Irodalom.

— **Egy életrevaló vállalat.** A tanügyi szakirodalom egyik kiváló tényezőjévé vált egy év alatt az az önálló, független irányu és kizárólag a tanügy és tanitóság érdekeinek szolgálatában álló közlöny, melyet „Tanügy" czimen számos kiváló szakiró támogatásával Vadav József tanitó szerkeszt Békésen. Ezen tanügyi orgánum alkotta meg a tanitók ügyének társadalmi uton való kultiválására az első életrevaló tervet, t. i. hogy arra szánt czikkeit a társadalmi lapoknak is megküldi közlés, vagy figyelembe vétel czéljából. Nagy iv alakban jelenik meg minden hó 1-én és 15-én nyolcz oldalon, oly változatos tartalommal, hogy egész családi olvasmányt talál benne. Ajánljuk tanitók figyelmébe és társadalmi egyesületek pártfogásába. Egész évi előfizetési ára 3 frt.

Szerkesztői üzenetek.

Reprezentans helyben. Köszönjük szives ajánlatát, melyet egyelőre nem fogadhatunk el, mivel az ilyenben magunk szoktunk eljárni. Ha azonban a közgyülések megtartásáról nem értesitenének bennünket vagy egyéb okoknál fogva a teremben meg nem jelennénk, kérjük referádáját.

Referens Szombathely. Nagyon köszönjük és kérünk belőle minél többször; utolsó fursangon is lesz ám itt nagy hadgyakorlat!

S. N. K. Kis-Pőse. A legnagyobb örömmel vettük nagybecsü küldeményét, melyet óhajához képest fel fogunk használni.

Báli-selyemszöveteket méterenként **45 krtól 11 frt 65 krig,** valamint **fekete, fehér és sziues** selyemszöveteket is méterenként **45 krtól 11 ft 65 krig** — sima, csikozott, koczkázott mintázott, damaszolt stb. minőségben (mintegy 200 különböző fajta és 2000 különböző szin s árnyalatban) **postaber és vámmentesen a privatmegrendelők lakására** szállit: ***Henneberg G.*** (cs. kir. udv. szállitó) ***selyemgyára Zürichben.*** Minták póstafordulóval küldetnek. Svajczba czimzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Köszönet-nyilvánitás.

A magam és kis gyermekeim nevében is hálás köszönetet mondok mindazoknak, a kik felejthetetlen kedves nőm,

Terplán, szül. Wohlmuth Emmának

elhunyta alkalmával koszoruk küldése és a temetésen való megjelenésük által részvétet tanusitottak irányomban s mély fájdalmamban osztoztak.

Terplán Kornél.

Kőszeg, 1894. január 27-én.

Különféle.

— **A sopronmegyei alispán jubileuma.** *Simon* Ödön kir. tan. alispán 25. év óta szolgálja nagy odaadással Sopron vármegyét, melynek törvénybatósági bizottsága és tisztviselői kara, mint nekünk irják, most készül fényesen megünnepelni a buszonötéves szolgálat jubileumát. A megyei tisztikar pompás albummal készül megajándékozni az alispánt; a törvényhatósági bizottság pedig a februárban tartandó első évnegyedes közgyüles alkalmából többféle ovácziőban fogja részesitemi.

— **A pápa az egyházi zenéről.** A pápa legközelebbi pásztorlevele az egyházi zenéről fog szólani. A szent atya megkérdezte e tárgyban az egész keresztény világ zenei tekintélyeit, ugy a világiakat, mint a papokat, és csaknem mindnyájan a gregorianusi egyházi zene, Palestrina, Vittorio, Soriano magasabb formái mellett nyilatkoztak. A pápa ideálja: egyházi énekkar nők nélkül és semmi Haydn- vagy Mozart-féle szinházi zene, a mely ellen a szentséges atya többször kikelt. A szavak ismétlésének is ellensége a pápa. Igy egy alkalommal, mikor még perugiai érsek volt, koratorium elő-

adásakor olyan gyakran ismételték az egy „amen" szót, hogy a pápa végre káplánjához fordulva, igy szólt: „Hát most már tán csak magatok is elhiszitek, hogy Amen!"

— **Bende Imre püspök pipája.** Bende Imre futtaki plébános volt. Egyik ujév reggelén beállitanak hozzá a sváb hivek és megköszöntik. Az egyik svábnak mindjárt rátapadt a szeme egy romek tajtékpipára, mely a pipagyüjteménynek diszét alkotta. Kimeresztő szemeit az atyafi ás ugy bámult a pipára. „Mi felett tünődik?" kérdé a jószivü plébános. Az ipse zavartan kapja el a szemét, aztán igy felelt: „Azon gondolkoztam, mikor lesz a plébános urból püspök? Bizony megérdemelné!" — „No én azt nem hiszem — mondá Bende — de ha mégis püspök lennék, épen egy ilyen pipát fogok magának emlékül adni, mert látom, nagyon fáj a foga rá." 25 év mulva Bende püspökké neveztetett ki. Mindjárt az első napokban kapott egy következő tartalmu levelet: „Méltóságos uram, kérem a pipát."

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II. III. oszt. kocsikkal		
	Középeurópai idő.		reggel	d. u.	este.
—	**Kőszeg**	ind.	4⁵⁰	11⁵⁵	5⁵⁰
6	Lukácsháza	(m. h.)	5¹⁶	12⁰²	6⁰⁴
12	Német-Gencs	(m. h.)	5³¹	12²⁴	6³¹
18	**Szombathely**	érk.	5⁴⁶	12³⁹	6⁴⁶
—	**Szombathely**	ind.	6⁴⁵	3¹⁸	7⁰⁵
7	Német-Gencs	(m. h.)	7⁰¹	3³¹	7¹⁸
13	Lukácsháza	(m. h.)	7¹⁸	3⁴⁸	7³⁸
18	**Kőszeg**	érk.	7³¹	4⁰¹	7⁵¹

Csak kedden és pénteken, közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 10 perczkor és Szombathelyről 11 ó., — perczkor.

---

ctnereocapilla; Erythacus coeruleuculus; **Mergus** *serrator* fiatalokkal; *Somateria mollissima; Somateria spectabilis,* mely tél idején fordul elő Tromsön; *Stellaria dispar; Oidemia nigra és fusca; Bucephala clangula; Larus leucopterus, argentatus, fuscus, canus, marinus; Mergulus alle, Colymbus septentrionalis, arcticus, glacialis;* **Alca** *torda; Uria lomvia, grylle; Marmon arcticus; Rissa tridactyla; Graculus carbo és cristatus: Tetrao urogallus, tetrix; Tetrao tetrix urogalloides; Lagopus alpinus és subalpinus; Limosa lapponica; Phalaropus fulicarius* és *hyperboreus* utóbbinak két tojása is Finnmarkenből, *Charadrius auratus, morinellus* pelyhesekkel; *Squatarola helvetica; Aegialitis fluviatilis* és *hiaticula; Haematopus ostrilegus; Strepsilas interpres; Limocola platyrhyncha* két pelyhessel; *Tringa maritima, cannutus, alpina, Temmickii; Numenius arquatus* és *phaeopus; Harelda glacialis; Stercorarius parasiticus, pomarinus, catharactes! Procellaria glacialis; Vanellus cristatus* (itt ritkaság); *Anthus obscurus; Falco gyrofalco: Falco islandicus; Nyctea nivea; Perisoreus infaustus; Poecile borealis; Tadorna cornuta; Fuligula marila; Sterna arctila* stb. Sok madárnak azonkivül, hogy több tollváltozatu példányban van meg, fiataljai, fészke és tojásai is meg vannak. Itt áll négy db. *Anthus cervinus* is, kettőjükön magyar és német felirás Herrman Ottó kezétől bizonyitja, hogy ő és dr. Lendl lőtték ezeket Tromsön s kitömve a muzeumnak ajándékozták. A madárgyüjteménynek azonban legnagyobb kincse a *Pagophila eburnea* mely nemcsak több kinőtt darabban van meg, hanem itt találjuk sajátságos mohából készült fészkét is két tojással s a mi a legfontosabb, *5 pelyhes fiókáját* Spitzbergákról. Ezek a madárfiókák alighanem unicumok s nem tudom, hogy a világon más muzeum is dicsekedhetnék velük. Sem a londoni „British Muzeumban", sem a párisi, brüsszeli, kopenhágai, christianiai, göteborgi, bergeni, bécsi, budapesti madárgyüjteményből nem ismerem.

Igen gazdag és szép az alga- és lepkegyüjtemény, mely a két konservator különös szakmája, ugy az ásvány, kőzet- és kövület-gyüjtés, melynek alapját két neves norvég mineralogus Pastor Esmark és Pettersen vetette meg.

Az ethnografiai tárgyak kiállitása is sok tanulságot rejt, főleg a lappszerszámok, ruházatok és lapplakás minták teljes berendezéssel. Eredetiségénél fogva méltán felkelti a figyelmet az etnografiai osztály függeleket képező régiségek és mütörténelmi tárgyak közt az Üdvözitő faragott képe lapp ábrázattal. Sajnálatomra a konservátorokat, Sparre-Schneider és Foslie urakat, látogatásommal hiába akartam megtisztelni. Előbbi elutazott s napok mulva tér csak vissza, utóbbi nem volt hon. Alig távoztam azonban a muzeumból, Aagaard konzullal találkoztam, a ki ujra felvezetett a muzeumba s ott Foslie urnak — ki időközben oda érkezett — bemutatott. Csendes, mély tekintetü, szemüveges, barnás körszakálu javakorát élő, szerény férfiu ő, kit egyszerü táviró hivatalnokból, saját szorgalma és szaktanulmányai emeltek föl a conservatori állásra. Leginkább a tenger növényzete s főleg az algák, képezik buvárkodásainak tárgyát, melyekről angol nyelven két kötetben értékes munkát is irt: *„Contribution to Knowledge of the Marine Algae of Norway"* czimen. Szakmájában Norvégia területen első tekintély.

Rokonszenves előzékenységgel tájékoztatott kirándulásaim tárgyában s felvilágositásokat adott minden tekintetben, sőt felajánlotta a muzeum praeparatorát, Nicolaison-t segitkezésre.

Aagaard konzullal ezután a gyógyszertárba mentünk s bevásároltam a kitömésekhez szükséges arsenikumot.

Estefelé elborult s igy az éjféli napot nem láthattuk.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	. .	7	frt.	—	krtól	7	frt.	20	kr-ig
Rozs	„	. .	6	„	—	„	6	„	30	„
Árpa	„	. .	6	„	40	„	7	„	20	„
Kukoricza uj		. .	5	„	30	„	5	„	40	„
Zab	„	. .	6	„	50	„	6	„	80	„

		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	50
„ II.	„	14	80
Rozsliszt I.	„	13	—
„ II.	„	11	—
Busakorpa	„	5	—
Rozs „	„	5	—
Köleskása	„	13	—
Dara	„	16	—
Árpa dara	„	8	—
Széna	„	2	—
Szalma	„	1	52

		frt.	kr.
100 kilo burgonya		1	85
Marha zsir		1	10
		kr.	
Marhahus	1 kilo	48	—56
Disznóhus	„	56	—60
„ zsir	„		68
Borjuhus	„	60	—80
Birkahus	„		36
		frt.	kr.
1 méteröl bükkfa		14	—
„ „ dorong		11	—
„ tölgyfa		9	40
„ „ dorong		7	60

Nyilt-tér.

A m. k. államvasutak gépgyára.

Gőzcséplőgarnitúrák,
hengerkazános
lokomobilok,
szalmakazaló-gépek,
gőzkukoriczamorzsolók, Stibor-körfürészek
mindig csak
A M. K. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRA vezérügynökségénél
Budapest, VIII., József-körut 11. sz. a.
rendeleudők meg.

Téli cura.

WILHELM

antiarthritikus és antirheumatikus

Vértisztitó-theája

Tavaszi cura.

világkiállításokon

első aranyérmekkel kitüntetve.

A szervezet legfontosabb része a vér és minthogy minden törekvésünk oda összpontosul, egészséges testünkben egészséges lelekkel birni, ehhez az alapfeltétel: az embernek egészséges vért szeresni.

Aki abban a szerencsés helyzetben van, hogy teljes egészségnek örvend, az bizonyára nem szorul semmi orvosságra, de még a természettől ilyen módon megáldottnak is ajánlható, hogy fordítson különös ügyelmet az élet legfontosabb alkotó elemére, a vérre.

Meg legyen szabad arra utalnunk, hogy a vér egy olyan folyadék, mely a zárt cső-systemában folyik a testen keresztül, oszakosban az egyes testrészeknek a táplálo anyagot szolgáltatja, és az anyagcsere folytán használhatatlanná vált, eszervi anyagokat felveszi és vezeti azokat kiválasztás czéljából a különböző szervekbe. *A vér képezi tehát az összes táplálkozás középpontját.*

A természetes táplálkozás mindig ajánlható. Sok emberi természetnél azonban nem elegendő, ügyszólván mindig szigoruan szabály szerint élni s hogy sem az evésben, sem az ivásban túlzásba ne essék. A legnagyobb szabályszerüség daczára is savarosok lepnek előtérbe, melyek a jó ízlést megrontják és ezeknek hatása leginkább a vérkészitésben nyilvánul. A legtöbb embernek még csak sejtelme sincsen szenvedései okáról és maga az orvos sem találja el mindig a helyes diagnosist. A beteg ember természetesen szeretne egészséges lenni, de, hogy az egészséges ember egészséges is maradjon, arra nagyon kevesen gondolnak.

Miután fönnebb bebizonyittattuk, hogy a vér a középpontja a táplálkozásnak, nemcsak a beteg, hanem az egészséges embernek is oda kell törekednie, hogy vérét tisztán tartsa. Mindenesetre ehhez az egészséges táplálék a főkellék, de azzal még nincsen minden megtéve; meg a legerősebb és legegészségesebb embernek is szüksége van segédeszközökre, hogy megakadályozza oda nem tartozó anyagoknak a vérbe jutását, vagy hogy azokat onnan kiküszöbölhesse. Ilyen szer az emberiség javára már 50 év óta létezik s ez „Wilhelm antiarthritikus és antirheumatikus vértisztitó theája", melyet kizárolag WILHELM FERENC Neunkirchenben (Alsó-Ausztria) gyógyszertárnok készit.

Aki vérét rendes állapotban fenn akarja tartani, nevezetesen azok, kik *köszvényre* vagy *rheumatikus bántalmakra* hajlandók, azok időközönként ővszerül ezt használják. Szenvedőknek ez a vértisztító-thea, mely a legbalzsamosabb és legillatosabb növényekből kaszul, valósággal nélkülözhetlen szer. A jelenkor legnevezetesebb doktorai és tanárai: *Oppolzer, Fenzl, Müller tanárok, dr. Werner Todor,* a berlini chemiai laboratorium igazgatója, *dr. Janell, Groven, Ilses* és mások elismerik, hogy ez a thea *minden vérbetegségnél,* tehát köszvényi és rheuma-bántalmaknál ellen is. *emesztési zavaroknál, szorulásnál, vértolulásnál, májbántalmaknál, scrophulánál, fehér folyásnál, vagy aranyerbántalmaknál csodálatos hatással bir.* De *kiütéseknél* is, melyek legnagyobb részt a romlott vernek következményei, valamint a makacs *sömörnél* és *chronikus daganatoknál* is ez a thea *alapos tisztito-hatásunak bizonyult.* Miután pedig az idegrendszer szintén összefüggésben van a vérrel, ez az *általános gyöngyösz hypochondria hysteria, heves idegy- és kedélyingalmaknál* is bámulatos eredményeket ért el. Majd ezt lehetne mondani, hogy nincsen emberi bántalom, mely ellen ezt a theát sikerrel alkalmazni ne lehetne.

Azért minden egészségesnek és betegnek egyaránt ajánlhatjuk, hogy WILHELM antiarthritikus és antirheumatikus vértisztitó-theájának egy háztartásban sem szabad hiányoznia.

Ára csomagonként 1 frt o. é.

Nyári cura.

Kapható a készitőnél: WILHELM FERENC neunkircheni gyógyszertárosnál Alsó-Ausztriában, valamint az osztrák-magyar-monarchia minden gyógyszertárában, csak vigyázzon a m. t. közönség, hogy mindig tisztán

„Wilhelm antiarthritikus és antirheumatikus vértisztitó-theáját" kérje.

Őszi cura.

A Richter-féle *Tinct. Capsici comp.*

Horgony-Pain-Expeller

elnevezés alatt igen jó hirnévnek örvend.

Ezen fájdalomcsillapitó bedörzsolés valamennyi köszvény, csuz és tagszaggatásban szenvedő egyeneknek ez uton legyen ajánlólag emlékezetbe hozva. Ezen tinktura már **25 év óta, mint legmegbizhatóbb** háziszer általánosan kedvelt és ennélfogva már további ajánlásra nem szorul.

Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy 1 frt. 20 kr. vagyontalanoknak is lehetővé teszi, ezen kitunő háziszernek beszerzését. Bevásárlás alkalmával a „Horgony" védjegyre ügyelendő, nehogy utánzatot adjanak, mert csak a vörös Horgonynyal ellátott üvegek valódiak. Ha a valodi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszertárához: Richter gyógyszertára „az arany oroszlánhoz" Prágában vagy Török József gyógyszerészhez Budapesten.

Kwizda Ferenrz János
o. m. cs. és k. és roman k. udv szállító
ker. gyógyszertára, Korneuburgban.

KWIZDA-féle köszvényfolyadék.

Evek óta kipróbált, fájdalomcsillapitó házi szer köszvény, csuz és idegbajok ellen.

KWIZDA-féle köszvényfolyadék.

Kapható minden gyógyszertárban.

Tessék a védjegyre ügyelni s a vételnél határozottan kifejezni:

KWIZDA-féle köszvényfolyadék.

Árak:
1/1 palaczk
1 frt o. é.
1/2 palaczk
60 kr.

Valódi

gyógyhatásu Malaga-Sect

a klosterneuburgi cs. és kir. borvizsgáló hivatal taglalása szerint egy

nagyon jó, valódi Malaga,

kitünő erősitőszer gyöngelkedők, betegek, gyógyulófélben levők, gyermekek stb. számára; vérszegenyeség es gyomorgyengeseg ellen hatása nagyszerü. Kapható a

spanyol bornagykereskedés VINNADOR
BÉCS . HAMBURG

törvényileg bejegyzett védjegye alatt 1/1 és 1/2 eredeti palaczkokban.

Továbbá különféle

kitünő külföldi borok

eredeti palaczkokban és eredeti árakon.

Raktáron vannak Kőszegen:

Babics István gyógyszertárában, Jánosa Gyula füszerkereskedésében, Lenner Maria kávéházában és Waisbecker Ede füszerkereskedésében.

A „Vinnador" szóra és a törvényesen bejegyzett védjegyre ügyrusa lessek ügyelni, mert valodisagáert csak akkor kezeskedhetünk.

A SCHICHT-féle

szabadalmazott szappan

egy uj, eddig még el nem ért mosóerővel biró és kiadós szappan; a mosásnál a ruhának a legszebb

fehér szint

adja; a legjobb mosószer

gyapja- és selyemszövetek,

a legmegbizhatóbb tisztitó és fertőtlenitő szer betegruha részére.

A SCHICHT-féle

szabadalmazott szappan

nem tartalmaz semmiféle, bármilyen nevü, a kezekre vagy ruhára nézve ártalmas vegyületet, amiért alulirott czég kezességet vállal.

A SCHICHT-féle

szabadalmazott szappan

csak akkor valódi, ha a csomagolási papiron „SCHICHT's PATENT-SEIFE" fölirat, egy „hattyú" mint védjegy és a védjegyszámok 48.911 és 4507 lenyomatva vannak.

Kapható minden nagyobb füszerkereskedésben.

Az eladási helyek falragaszok által tudhatók meg.

Georg Schicht, Aussig a. d. **Elbe**

Seifen-, Kerzen-, Palmkernöl- und Cocosnussöl-Fabrik.

A Tinct. Capsici compos. mindig mint

Horgony-Pain-Expeller

kerandő és skatulyák „Horgony" nelkül, mint nem valódiak visszautasitandók.

Kukoricza-morzsolók

kéz- és erőhajtásra, egyszerü és kettős szerkezettel, szelelővel és szelelő nélkül.

Gabona-rosták,
Konkolyozók (trieurök)
Széna- és szalmasajtók,
Takarmány-füllesztők,
Takarék-főző-üstök,
Szecskavágók,
Répa- és burgonya-vágók,
Darálók,

elismert legjobb minőségen és szerkezettel készülnek

Mayfarth Ph. és társa

gazdasági gépgyárában

Bécs, II/1, Taborstrasse 75. sz.

Árjegyzékek ingyen. — Képviselők felvétetnek.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.